

Ikastorratza, e-Revista de Didáctica, es una revista en formato digital que publica artículos relacionados con los procesos de enseñanza y aprendizaje, a través de Internet y bajo la licencia Creative Commons.

Ikastorratza, e-Revista de Didáctica, es una publicación seriada, gratuita y libre de ser impresa que cada seis meses divulga artículos científicos, propuestas didácticas y artículos de opinión sobre cuestiones relativas al mundo de la didáctica.

Ikastorratza, e-Revista de Didáctica, asume como objetivo principal la difusión del conocimiento pedagógico y de metodologías didácticas que favorezca la expansión de prácticas de educativas efectivas.

Ikastorratza, e-Revista de Didáctica, es una revista bilingüe, abierta a propuestas de autores y autoras que deseen publicar trabajos inéditos tanto en euskara como en castellano.

IKASTORRATZA. Didaktikarako e-aldizkaria

IKASTORRATZA. e-journal on Didactics

IKASTORRATZA. e-Revista de Didáctica

ISSN: 1988-5911 (Online) Journal homepage: <http://www.ehu.es/ikastorratza/>

Laburpen zientifikoaren izaera diskurtsiboa: Ikastorratza aldizkariaren azterketa

Garbiñe Bereziartua
garbine.bereziartua@ehu.es

Mari Mar Boillos
mariadelmar.boillos@ehu.es

To cite this article:

Bereziartua, G. & Boillos, M.M. (2020). Laburpen zientifikoaren izaera diskurtsiboa: Ikastorratza aldizkariaren azterketa. *IKASTORRATZA. e-Revista de Didáctica*, 25, 179-207. DOI: 10.37261/25_alea/7

To link to this article:

https://doi.org/10.37261/25_alea/7

Published online: 31 october 2020

Laburpen zientifikoaren izaera diskurtsiboa: *Ikastorratza* aldizkariaren azterketa

Garbiñe Bereziartua¹ y Mari Mar Boillos²

¹Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea
garbine.bereziartua@ehu.eus

²Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea
mariadelmar.boillos@ehu.eus

Laburpena

Abstracta genero diskurtsibo bat da, esparru akademikoan izaera autonomoa daukana. Abstracten egitura eta osaketa aztertzeko ikerketak egin dira erdaretan eta ezaugarri horiek aldatu egiten dira hizkuntzaren edo ezagutza-esparruaren arabera, besteak beste. Ikerketa honek jakin nahi du Gizarte Zientzien arloan euskaraz idatzitako laburpenen ezaugarriak zeintzuk diren. Horretarako, *Ikastorratza* aldizkaria sortu zenetik argitaratu diren euskarazko laburpenak aztertu dira jatorriz euskaraz argitaratutako artikuluetan. Hyland-en eredu aintzat hartuta (2000), testu horien oinarritzko ezaugarri kuantitatiboak eta diskurtsiboak aztertu dira, eta denboran zehar izan duten bilakaerari buruzko gogoeta egin da. Emaitzek eredu heterogeneoak eta sistematizazio diskurtsiborik eza erakusten dituzte testu horien eraikuntzan. Horrek guztiak idazketa akademikoaren irakaskuntzarako ezartzen dituen inplikazioak hausnarketarako iturri izan dira.

Hitz gakoa: laburpena; Gizarte Zientziak; idazketa akademikoa; euskara

Abstract

The abstract is a discursive genre with an autonomous nature in the academic field. Research into the structure and composition of abstracts has been carried out in a variety of languages, and these characteristics vary according to the language or field of knowledge, among others. This research aims to find out what are the characteristics of the abstracts written in Basque in the field of Social Sciences. To this end, the Basque language summaries published since the creation of the *Ikastorratza* journal have been analyzed in articles originally published in Basque. Considering Hyland's model (2000), the fundamental quantitative and discursive characteristics of these texts have been examined, together with their evolution over time. The results show heterogeneous patterns and a lack of discursive systematization in the construction of these texts. All of this has implications for the teaching of academic writing.

Key words: abstract; Social Sciences; academic writing; Basque

1. Sarrera

Abstractek edo laburpen zientifikoek ikerketa-arlo anitzeko interesa piztu dute. Ikerketek frogatu dute artikuluko zientifikoaren hasierako diskurtso-genero horrek diskurtso-eredu zehatzak dauzkala. Hala, lan askok laburpenen egitura prototipikoak zein ziren jakin nahi izan dute eta, horrela, hainbat aldagairen arabera (idazlearen ama-hizkuntza, sortzen den ezagutza-eremua, etab.) zer desberdintasun sortzen diren jakin nahi izan dute. Modu horretan hizkuntzaren arabeko ezaugarriak ere identifikatu dituzte. Hala ere, gaur egun gutxi dakigu eremu akademikoan erabiltzen den euskararen nolakotasunaz eta, are gutxiago, zein diren *abstractek* hizkuntza horretan dituzten ezaugarriak.

Lan-esparru horren barruan, ikerketa honen helburua da jakitea zein den euskaraz idatzitako *abstracten* izaera diskurtsiboa jatorriz euskaraz idatzitako artikuluetan; bereziki, Gizarte Zientzietako aldizkari jakin batean, *Ikastorratza* aldizkarian, hain zuzen ere. Helburua *abstract* horien ezaugarri kuantitatiboak eta diskurtsiboak aztertzea da. Era berean, *abstract* horien ezaugarrietan bilakaerarik egon den aztertuko da, argitaratzen hasi zirenetik (2007tik) orain arte.

Helburu horri erantzuteko, artikulua funtsezko hiru zatitan antolatuta aurkeztuko da. Lehenik eta behin, *abstract* kontzeptua maila teorikoan berrikusi eta genero diskurtsibo hori ardatz izan duten azterlanetan sakonduko da. Bigarrenik, azterketaren metodologia azalduko da. Azkenik, datuen azterketa xehatua aurkeztuko da, ikerketa-galderen arabera. Emaitza horien ondorioz, gogoeta egingo dugu idazketa akademikoko prestakuntzari begira kontuan har daitezkeen inplikazio didaktikoei buruz.

2. Marko teorikoa

Esparru teoriko honetan, lehenik eta behin, *abstractaren* definizioa eta diskurtso akademikoan duen funtzioa aztertuko dira. Ondoren, *abstractaren* egiturazko ezaugarriak buruz hitz egingo da. Azkenik, genero horren egituran eta ezaugarrietan fokua jarri duten azterlanak berrikusiko dira.

2.1. Abstracta diskurtso akademikoan

Orokorrean Gizarte Zientzietako eta horren baitan hezkuntzako lan akademikoetako idazketan erreferentziazat hartu ohi den APA (*American Psychological Association*) estiloaren 7. bertsioaren arabera (2020), *abstracta* artikuluko zientifiko baten edukien laburpen motz eta barne-biltzailea da. Lanaren ikuspegi orokorra ematen du eta, horri esker, irakurleak erabaki dezake lan osoa irakurri ala ez:

An *abstract* is a brief, comprehensive summary of the contents of the paper. a well-prepared abstract can be the most important paragraph in an article. Many people have their first contact with an article by reading the title and abstract, usually in comparison with several others, as they conduct a literature search. Readers frequently decide on the basis of the abstract whether to read the entire article. the abstract needs to be dense with information. By embedding essential terms in your abstract, you enhance readers' ability to find the article. (73.or)

Aldizkako argitalpen akademiko ia guztiek laburpen bat behar dute eta, ahal izanez gero, artikulua egileak berak edo egileek egin izaten da (Lores, 2004).

Hyland-en (2002) esanetan ere, ondo prestatutako laburpen bat lan zientifiko baten zatirik garrantzitsuena izan daiteke, irakurlearen eta testuaren arteko lehen hartumana ahalbidetzen baitu. Kasu askotan, horren arabera erabakiko du irakurleak artikulua irakurri ala ez. Artikulua bera garrantzi handikoa izan arren, laburpena behar bezala idatzita ez badago, artikuluko horrek ez du behar adinako arretarik jasotzen (Piqué-Noguera, 2012). Artikuluak ekoizten ditugun ikertzaileoi begira jarrita, esparru akademikoan arrakasta izateko ezinbestekoa da komunitate zientifikoko kideek ikertzaileon lanak irakurtzea eta, ondoren, beren lanetan aipatzea. Hori gertatzea erabakigarria izango da unibertsitate-munduan aurrera egiteko edota soldata-hobekuntzak lortzeko (Apalategi, 2017).

Hala, laburra izan arren, *abstracta* genero diskurtsibo autonomotzat hartu behar da (Tseng, 2011). Artikulu osoaren irudikapena da, miniaturazko txosten bat (Lores, 2004) eta irakurleak jarraian aurkituko duenaren aurrerapena. *American Psychological Association*-en (hemendik aurrera, APA) (2020) arabera, laburpen on batek hurrengo lau ezaugarriak eduki behar ditu:

- Zehatza: behar bezala islatzen ditu lanaren helburuak eta edukiak. Lanean agertzen ez den informaziorik ez da sartzen.
- Ez ebaluatzailea: ez da xehetasunik ez iruzkinik jasotzen.

- Koherentea eta irakurgarria/ulergarria: erabilitako diskurtsoa argia eta zaindua da. Aditzak erabiltzea hobesten da, beren baliokide diren izenen orde; aditzak modu aktiboan erabiltzea hobesten da, modu pasiboen orde; eta aplikagarriak diren emaitza nahiz ondorioetan aditza orainaldian erabiltzea hobesten da, lehenaldiko aditzak manipulaturako aldagaiak edo aztertu diren alderdiak deskribatzeko utziz.
- Laburra: motza izan behar du eta esaldi bakoitzak ahalik eta informazio gehien eman behar du.

Testuak itxura deskriptiboa izan arren, haren helburu nagusia da komunitate ikertzailea jarraian dagoen lana irakurtzera eta, ondoren, aipatzera animatzea. Beraz, irakurleak bi ikuspegitik limurtzea helburu duen testua da: azterlanaren garrantziaren bidez eta sinesgarritasunaren bidez (Hyland, 2000). Horregatik, beharrezkoa da konbentzitzeko tonua izatea (Breeze, 2009). Horrekin batera, Hylanden (2000) arabera, esparru zientifiko batetik bestera aldatu egiten dira konbentzitzeko estrategia horiek: Humanitateen eremuko lanek azterlanaren xedeak ikertzaileen errealitatearekin duen lotura nabarmentzen dute; Gizarte Zientzietakoek, berriz, azterlanaren izaera berritzailea eta horrek komunitate zientifikoari ekarriko dizkion onurak azpimarratzen dituzte.

2.2. Abstracten egitura eta antolaketa

Eremu akademikoaren barruan *abstractak* duen garrantziak ekarri ditu genero horren izaerari buruz gehiago jakin nahi izan duten ikerketak. Hala, besteak beste, genero diskurtsibo horren egitura prototipikoak aztertu dira. Azterlan horietan aipatzen da "a discursal or rhetorical unit that performs a communicative function in a written or spoken discourse" (Swales, 2004, 228 or.) adierazten duten mugimendu erretorikoak (*moves*) daudela. Alegia, laburpen horiek hainbat azpi-atalez osatuta egon ohi direla; esaterako, testuinguraketa, metodologia edota emaitzak. Horrela, mugimendu erretoriko horietako bakoitzak aurretik aipaturako helburua lortzen laguntzen du. Mugimendu horiek ere azpi-unitatez osatuta egon daitezke eta horiei pauso (*steps*) esaten zaie. Mugimendu erretoriko horietako bakoitza ez da beti agertzen laburpen guztietan, agertzen diren ordena ere ez da beti bera izaten eta nahitaezkoak edo aukerakoak izan daitezke, argitaletxearen eskakizunen eta autorearen erabakien arabera.

Aditu askok genero honen egitura kanonikoa zein den ulertzeko portaera-ereduak aurkitu dituzte. Horretarako, laburpenetan agertzen diren mugimenduak zeintzuk diren

oinarri duten ereduak sortu dira. Lehenengoa, Weissberg eta Buker-ena izan zen (1990), bost mugimendu erretorikoren arabeko ereduak: oinarria, lanaren oinarriak finkatzen dituen eta aurrekariak aurkezten dituen; helburua, azterlanaren helburuari erantzuten diona; metodoa, erabilitako metodoari erreferentzia egiten diona; emaitzak, azterlanaren emaitzei buruzkoa; eta, azkenik, ondorioak, konklusioari edo azken gomendioei buruzkoa. Hiru urte geroago, Bhatia-ren (1993) eskutik eredu berri bat sortu zen: azterlanaren asmoa, metodoa, emaitzak eta eztabaida edota inplikazioak. Dos Santos-ek (1996) Bhatiaren eskema hori hartu zuen erreferentziatzat, baina bosgarren mugimendu bat gehitu zion aurretik: ikerketa- edo testuinguru-egoera.

Ereduen artean ezagunena Hylandena (2000) da, bost mugimendu erretorikotan oinarritutako ereduak (ingelesez, IPMPPrC). Lehenengoa, sarrera (I, *Introduction*), ikerketaren testuinguruari eta motibazioari erreferentzia egiten diona; ondoren, asmoa (P, *Purpose*), non, ikerketaren helburuaz gain, hasierako tesia eta hipotesia ager daitezkeen; M-k (*Method*) metodoari egiten dio erreferentzia: diseinua, prozedurak, datuak, etab.; laugarrenik, emaitzei eta aurkikuntzarik garrantzitsuenei buruz hitz egiten duen produktua (Pr, *Product*) dago; azkenik, ondorioak (C, *Conclusions*) non emaitzak interpretatu edo aplikazioak aurkezten diren. Azken eredu hori ikerketa ugari balioztatu dute. Eredu gehiago ere sortu dira, horien artean ezagunena Swales eta Feak-ena (2010), baina guztiek egiten dute bat Hylanden (2000) ereduarekin.

1. Taula

Artikulu zientifikoaren abstractetako mugimendu-ereduen konparazioa. Iturria: autoreek sortua.

Weissberg eta Buker (1990)	Bhatia (1993)	Dos Santos (1996)	Hyland (2000)
Oinarria	Sarrera (Helburua)	Testuingurua	Sarrera / Testuingurua
Helburuak	Metodoa	Helburua	Helburua
Metodoa	Emaitzak	Metodoa	Metodoa
Emaitzak	Eztabaida	Emaitzak	Produktua / Emaitzak
Ondorioak		Eztabaida/iradokizunak	Ondorioak

2.3. *Abstracten antolaketa-egiturari buruzko ikerketak*

Artikulu zientifikoetako laburpenen egitura edo antolaketaren azterketa deskribatzailean eta konparatiboan zentratu diren azterlan ugari daude. Analisi horien artean, arrakasta handiena izan dutenak hainbat diziplinako *abstracten* egiturak alderatzeko analisietan zentratu direnak dira. Ikerketa-lerro horiekiko interesa, funtsean,

Hizkuntzalaritza Aplikatuaren baitako Hizkuntzak Berriazko Helburuetarako (*Language for Specific Purposes*) adarretik sortzen da. Autore batzuek arlo jakin batean jarri dute fokua; esate baterako, Loresek (2004) hizkuntzalaritzaren esparrura mugatu zuen bere azterketa. Beste autore batzuk diziplinen arteko konparazioak egin dituzte. Kasu batzuetan, Al-Shujariri, Ya 'u eta Buba-ren (2016) artikuluan esaterako, antzeko zientziak alderatu dira, hala nola Hizkuntzalaritza Aplikatua eta Ingelesa Bigarren Hizkuntza gisa. Beste batzuetan, urrunagoko zientziak, hala nola Hizkuntzalaritza Aplikatua, Matematika Aplikatua eta Kimika Aplikatua (Darabad, 2016). Oro har, alde nabarmenak daudela ikusi da. Adibidez, Pho-ren (2008) lanean ikus daitekeenez, Hizkuntzalaritza Aplikatua eta Hezkuntza-teknologian *abstractetako* mugimenduek ez dute ehunekoetan presentzia bera. Hala ere, Samraj-ek (2005) ikusi zuen Biologiako antolaketa-egiturak bat datozela Humanitateetan aplikatutako beste azterlan batzuekin, hala nola, Psikologiakoekin eta Hizkuntzalaritzakoekin. Emaidza horiek berretsi baino ez dute egiten Hizkuntzak Berriazko Helburuetarako eremuan egiten diren azterlanen garrantzia.

Erretorika kontrastatzailearen (*Contrastive Rhetoric*) baitako beste azterlan batzuek hizkuntza bateko eta besteko laburpenen arteko aldeak bilatzen dituzte, diziplina bereko ikasketak diren ala ez alde batera utzita. Horiek dira aipatu berri dugun diziplinan egiten diren azterketetatik interes gehien pizten dutenak. Nabarmentzekoak dira, bereziki, arabiera (Alotaibi, 2015), errusiera (Zanina, 2017), suediera (Melander, Swales eta Fredrickson, 1997) eta gaztelania (Martín-Martín, 2003) ingelesarekin konparatzen dituztenak, hizkuntza hori zientziaren eremuko hizkuntza nagusi bihurtu baita. Ingelesa da, gaur egun, hizkuntza nagusia eta menderatzailea argitalpen zientifiko-akademikoetan (Laborde, 2011). Curry-k eta Lillis-ek (2004) baieztatzen dute ikertzaile batek ez duela inoiz nazioartean prestigiorik izango testuak ingelesa ez den ama-hizkuntza batean sortzen baditu. Dena dela, Erretorika Kontrastatzailearen esparruan egiten diren azterlan horien emaitzek garrantzia dute bigarren hizkuntzen irakaskuntzan, emaitza garrantzitsuak izan ditzaketen desberdintasun pragmatikoak eta kulturalak erakusten baitituzte (El-Dakhs, 2018).

Badira, halaber, fokua egileen ama-hizkuntzan jartzen duten ikerketak. Funtsean, ingelesezko *abstracten* ezaugarriak alderatzen dituzten ikerketak dira horiek, egileen ama-hizkuntza ingelesa denean eta ez denean. Kasu batzuetan erkaketa horiek ingelesaren eta hizkuntza jakin baten artean egin izan dira, adibidez, ingelesa eta Irakeko arabiera

(Friginal eta Mustafa, 2016); beste kasu batzuetan konparazioa ama-hizkuntza ingelesa duten autoreek idatzitako laburpenen eta ama-hizkuntza ingelesa ez duten autoreek idatzitako laburpenen artean egin izan da, eta azterketa horiek egiteko ingelesa ez den ama-hizkuntzak zeinahi eta bat baino gehiago izan daitezke (Khasawneh, 2017). Khasawneh-ek (2017) *ingelesa ama-hizkuntza / ingelesa ez beste ama-hizkuntza* binomioa ardatz hartuta egindako ikerketan ikusi duenez, helburuaren, metodoaren edo produktuaren atalak antzekoak diren arren, desberdintasun nabarmenak daude sarrerari eta ondorioari dagokienez. Azterlan horien emaitzek bertakoak ez direnei laguntzen diete beren ahuleziak zein diren jakiten eta nazioarteko aldizkarietan arrakasta handiagoa izaten (Marefat eta Mohammadzede, 2013).

Aurrekoez gain, adituek eta ez adituek idatzitako *abstracten* ezaugarriak aztertzen dituzten ikerketak ere badaude (Menezes, 2013; San eta Tan, 2012) edo ospe handiko aldizkarietan argitaratzen direnen egiturak aztertzen dituztenak ere bai (Oneplee, 2008; El Dakhs, 2018). Azken lan horretan, adibidez, ikusten da ospe txikiagoko aldizkari zientifikoek laburpenek sarrera luzeagoak dituztela eta gehiago luzatzen zirela asmoetan eta metodoetan. Aitzitik, ospe handikoek emaitzen garrantzia azpimarratzen dute gehiago. Azterlan horiek guztiak, batzuetan, diskurtso-alderdietan zentratzen dira, baina beste batzuetan, berriz, hizkuntza-gaietan ere jartzen dute arreta. Ikusi dugunez, *abstracten* antolaketa eta egiturari buruzko ikerketa ugari egiten dira. Aitzitik, generoak denboran zehar aldakorrak badira ere (Bakhtin, 1982), ez dago *abstractek* izan duten bilakaeran zentratzen den azterlanik.

Atal teoriko honi hasiera emateko, artikuluko zientifikoek laburpenek diskurtso zientifikoan betetzen duten funtzioa zein den eta zer garrantzi duten ikusi dugu. Horrekin batera, laburpen horiek izan beharreko egitura eta antolaketari buruz egin diren zenbait proposamen ezagutu ditugu. Azkenik, *abstracten* antolaketa eta egiturari buruz egiten diren ikerketen berri izan dugu. Atal honi amaiera emateko horrek guztiak idazketa akademikoaren didaktikan daukan eragina azpimarratu nahi dugu. Testu horiek nola egituratzen diren jakiteak alfabetatze akademikorako prestakuntzak diseinatzen eta material didaktikoak sortzen laguntzen du (Swales de Feack, 2009). Eta bide hori egiten laguntzen dute hainbat diziplinatatik egindako ekarpenek, besteak beste, hizkuntzalaritza konputazionalak eta corpus ikasketak.

3. Metodologia

3.1. Helburua eta ikerketa-galderak

Esku-artean daukagun lanaren helburua *Ikastorratza* aldizkarian jatorriz euskaraz idatzi diren lanen euskarazko *abstracten* azterketa diskurtsiboa egitea da, alegia, *abstract* horiek osatzen dituzten mugimendu erretorikoak aztertzea. Analisi horretan *abstracten* ezaugarri kuantitatiboak nahiz *abstract* horiek osatzen dituzten mugimendu erretorikoen egiturak aztertuko dira, eta urteetan zehar bilakaerarik izan al duten aztertuko da.

Helburu nagusi hori lortzeko hiru ikerketa-galderaren erantzunak aurkitzea planteatzen da:

1. Zeintzuk dira *Ikastorratza* aldizkarian euskaraz argitaratutako lanen euskarazko *abstracten* ezaugarri kuantitatiboak?
2. Zer egitura daukate *abstract* horiek osatzen dituzten mugimendu erretorikoek?
3. *Ikastorratza* aldizkarian argitaratutako *abstractek* bilakaerarik izan al dute aldizkaria sortu zenetik 2020. urteko udaberrira arte?

3.2. Lagina

Azterlan honetan *Ikastorratza* aldizkarian jarri dugu fokua. Gizarte Zientzien ezagutza-eremuan kokatzen da, zehazki hezkuntzaren esparruan. Bere webgunean aldizkariaren gaiari eta helburuei buruzko informazioa ematen da:

Ikastorratza, Didaktikarako e-aldizkaria, didaktikari buruzko aldizkari digitala da, irakatsi eta ikasteko prozesuei buruzko lanak Internet bidez argitaratzen dituena Creative Commons lizentzia pean. [...] didaktikaren gaineko artikulak, ikerkuntzak, irakasteko metodoak eta ikaskuntzaren emaitzak agerrarazten ditu. [...] ondoko xede nagusia du: ezagutza pedagogikoa eta heziketarako metodologia eraginkorrak zabaltzearen alde lan egitea. (Ikastorratza, 2020)

Aldizkari hau Euskal Herriko Unibertsitateak argitaratzen du eta, orokorrean, urtean bi alek ikusten dute argia. Azken urteetan ale bakoitza 5-6 lanek osatu dute. Aldizkariaren indexazioari dagokionez, sortu zenetik hona hainbat datu-basetan sartzea lortu du: 2010. urtean DIALNETen (gaztelaniaz idatzitako lan akademikoen datu-basea), 2014. urtean DOAJen (*Directory of Open Access Journals*), 2015. urtean INGUMAN (Euskal komunitate zientifikoaren datu-basea) eta Erih PLUSen (*European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences*); horiez gain, 2020. urtean Crossref-en (DOI, *Digital Object Identifier*, inskripzio-erakundea) ere sartzea lortu du eta

LATINDEXen (Iberoamerikan eta beste hainbat lurraldetan argitaratzen diren lan zientifikoak biltzen dituen datu-basea) v2.0 katalogoan 38 irizpidetatik 24 betetzen ditu.

Webgunean bertan egileentzako hainbat ohar ematen dira. Hau da argitaratu nahi diren lanen laburpenei buruz zehazten dena: “Testuaren hasieran ere, gehienez 10na lerroko bi laburpen azalduko dira, bata euskaraz eta bestea gazteleraz”. Eta artikulua aldizkarian onartzeko prozesu horretan azertzaileek erabiltzen duten txantiloian honakoa esaten da: “Egileek erabaki dezakete Laburpena eta Hitz gakoak euskaraz ala gazteleraz aurkeztea. Edonola ere, ingelerazko bertsioa derrigorrezkoa da”.

2. Taula

2007-2019 urteen artean Ikastorratza aldizkarian argitaratu diren lanen eta euskarazko abstracten kopuruak urtez urte (n eta %). Iturria: autoreek sortua.

Urteak	Artikuluak guztira	Abstractak euskaraz (jatorriz E-G-I)		Abstractak euskaraz (jatorriz EUSK)	
		n	%	n	%
2007	5	3	60	2	40
2008	8	5	62,5	2	25
2009	6	1	16,6	0	0
2010	6	6	100	4	66,6
2011	0	0	0	0	0
2012	9	8	88,8	3	33,3
2013	10	8	80	2	20
2014	11	5	45,4	3	27,2
2015	12	7	58,3	2	16,6
2016	11	4	36,3	2	18,1
2017	14	9	64,2	7	50
2018	11	6	54,5	5	45,4
2019	11	6	54,5	4	36,3
Guztira	114	68		36	
Batezbestekoak	8,7	5,2	55,4	2,7	29,1

Oharra. Agertzen diren bi “n” horietako lehenak, argitaratu diren artikulua guztiak kontuan hartuta (jatorriz euskaraz, gaztelaniaz nahiz ingelesez idatzita egon), euskarazko *abstract*-a zenbatek daukaten adierazten du; bigarren “n” hori jatorriz euskaraz idatzi diren artikuluen euskarazko *abstract*-en kopurua da. Ehunekoak ateratzeko, “Artikuluak guztira” zutabeko datuak erabili dira.

Ikerketa hau egiteko lagina *Ikastorratza* aldizkaria sortu zenetik (2007) gaur egunera arte (2020ko apirila) euskaraz argitaratu diren lanen euskarazko *abstract*ek osatu

dute, guztira 36 laburpenek. 2. taulan ikus dezakegu *Ikastorratza* aldizkarian 2007-2019 urte-tartean (1) guztira zenbat lan argitaratu diren, (2) lanaren jatorrizko hizkuntza zeinahi dela ere euskaraz zenbat *abstract* argitaratu diren eta (3) jatorriz euskaraz idatzitako lanen euskarazko zenbat *abstract* argitaratu diren:

2. taulan ikus daitekeenez guztira 114 lan argitaratu dira. 2011. urtean izan ezik, gainontzeko urte guztietan jarraikortasunez argitaratu izan da. Hasierako urteetan (2007-2010) urtean 5-8 lanek ikusi zuten argia; 2012. urtetik aurrera kopurua igo egiten da 9-14 lanera.

Argitaratutako lan guztiek, lanak jatorriz euskaraz idatzita egon ala ez, ez dute euskarazko *abstracta* izan ohi. Eta izan ohi dutenen ehunekoek ez dute patroirik jarraitzen, baina batez beste lanen arteko % 55,4 dira euskarazko *abstracta* daukatenak. Jatorriz euskaraz idatzi diren lanen euskarazko *abstracte*i dagokienez, batezbestekoa jaitsi egiten da % 29,1era. Kasu honetan ere, ez dugu patroirik argirik ikusi.

Ikastorratza aldizkaria 2007. urtean sortu zenetik hona bertako *abstractek* izan duten bilakaera aztertzea interesgarria iruditu zaigu, batik bat ibilbide horretan aldizkaria kalitate-irizpideak eskuratzen joan delako eta horrek *abstracten* egituran eta garapenean bilakaerarik egon den ikusteko abagunea ematen duelako.

3.3. Analisiaren deskribapena eta prozedura

Mahai gainean jarri ditugun ikerketa-galderei erantzun ahal izateko egindako analisisien prozedurak azalduko ditugu jarraian. Ikerketa-galdera bakoitzean aztertu nahi denaren izaera errespetatuz, horren arabera izan dira egindako analisiak.

Lehenengo ikerketa-galderari erantzuteko, datuen azterketa kuantitatiboa egin dira. Lehenik eta behin, *Ikastorratza* aldizkarian argitaratu diren lanak nahiz euskarazko *abstractak* zenbatu eta ehunekoak kalkulatu dira, eta metodologiaren atal honetan eman dugu horien berri. Hortik abiatuta, euskaraz idatzitako lanen euskarazko *abstractak* biltzen dituen corpusa osatu dugu. Corpus hori ANALHITZA prozesadore informatikoarekin aztertu (Otegi, Imaz, Díaz de Ilarraza, Iruskietak eta Uria, 2017) eta hainbat elementuren datu estatistiko deskribatzaileak ezagutu ditugu: *abstract* bakoitzeko

hizkiak, hitzak edo tokenak, lema¹ motak, eta esaldiak. Ondoren, datu deskriptibo horien arteko konparaketak egin dira. Horretarako SPSS 18 programaz baliatu gara.

Bigarren ikerketa-galderari erantzuteko, datuen azterketa mistoa egin dugu. *Abstract* horiek osatzen dituzten mugimendu erretorikoak aztertzeko hiru analisi egin dira: (1) agertzen diren mugimenduak identifikatzea, (2) mugimenduen maiztasuna, alegia, *abstract*etan mugimendu bakoitza zer ehunekotan agertzen den; eta (3) mugimendu horiek zein ordenatan agertzen diren (*flow of movements*). Analisi horiek egiteko Hylanden (2000) eredu hartu dugu oinarri (ikus 3. taula).

3. Taula

A classification of rhetorical moves in article abstracts. Iturria: Hyland, 2000.

[*Artikulu zientifikoetako laburpenetako mugimendu erretorikoen sailkapena*]

Mugimenduak	Funtzioa
Sarrera	Testuingurua zehazten da eta ikerketa edo eztabaida egiteko motibazioa aurkezten da.
Helburua	Lanaren helburua, tesia edo hipotesia adierazten da; artikuluaren atzean dagoen intentzioa aurkezten da.
Metodoa	Informazioa ematen da ikerketaren diseinuari, prozedurei, hipotesiei, ikuspuntuari, datuei eta antzerakoei buruz.
Produktua	Ikerketarekin lortutako emaitzak edo aurkikuntzak aditzera ematen dira; argudioen edo erdietsitakoen berri ematen da.
Ondorioa	Artikuluarekin lortu nahi ziren helburuetatik haragoko emaitzak interpretatu edo zabaltzen dira, inferentziak egiten dira, aurkitutako aplikazioak zein izan daitezkeen adierazten da edo inplikazioetan sakontzen da.

Eredu hori oinarri hartuta egindako azterketarekin, mugimendu bakoitzak zein presentzia daukan eta *abstract*ek patroirik jarraitzen al duten jakin ahal izan dugu.

Hala eta guztiz ere, zenbait *abstract*etan Hylanden eredu neurri batean bakarrik aplikatu daiteke, zenbait arrazoi tarteko: (1) laburpen askotan ez dira agertzen Hylandek proposatutako mugimendu guztiak, bat edo batzuk bakarrik baizik; (2) beste kasu batzuetan oinarritzat hartu dugun eredu agertzen ez den mugimendu bat identifikatu dugu eta “Antolaketa” (A) izena eman diogu.

Emaitzetan erakutsiko ditugun datuak ulergarriago izateko bi zehaztapen kontuan hartzea komeni da. Batetik, “A” izendatu dugun mugimendu hori Hylandek

¹ Hizkuntzalaritzaren baitan lexikoari dagokio: unitate semantikoa, hiztegi batetako sarrera bakoitza.

proposatutakoen artean ez egon arren, gure kontaktak egiteko garaian beste mugimendu bat bezala kontabilizatu dugu. Bestetik, bigarren ikerketa-galderaren emaitzak aurkeztean, aztertutako testuen adibideak erakutsiko ditugu eta testu horien kodea “17.2” gisakoa izango da; lehenengo zenbakia laburpena argitaratu zen urteari dagokio (kasu honetan 2017), eta bigarren zenbakiak urte horretako zenbatgarren testua den adierazten du.

Hirugarren ikerketa-galderari erantzuteko, aurreko bi ikerketa-galderetan lortutako emaitzek urtez urte izan duten bilakaera aztertu dugu. Teoriaren atalean esan bezala, gure ezagueran, ez dago *abstractek* denboran zehar izan duten bilakaerari erreparatzen dion azterlanik, nahiz eta Bakhtinen (1982) arabera generoak aldakorrak izan. *Ikastorratza* aldizkaria sortu zenetik gaurdaino argitaratu diren euskarazko lanen euskarazko *abstractak* aztertuta, hutsune horretan gure ekarpena egitea da esku-artean daukagun lanaren xedeetako bat. Aldizkaria 2007. urtean sortu zenetik hona hainbat kalitate irizpide betetzera iritsi da (Erih+, DOAJ eta Latindex, besteak beste), eta ibilbide horretan aldizkariko *abstractek* bilakaerarik izan al duten ikusi nahi dugu.

Egin diren analisietan aztertzaileen arteko fidagarritasuna bermatzeko (*inter-rater reliability*) neurriak hartu dira. Autore bakoitzak modu independentean egin ditu analisiak eta ondoren emaitzak erkatu dira; bat-etortzerik ez zegoen kasuetan, kasu horiek berriro aztertu dira.

4. Emaitzak eta eztabaida

4.1. RQ1: Zeintzuk dira Ikastorratza aldizkarian euskaraz argitaratutako lanen euskarazko abstracten ezaugarri kuantitatiboak?

Lehenengo ikerketa-galdera honi erantzuteko corpuseko laburpen guztiak ANALHITZA prozesadore informatikoarekin (Otegi *et al.*, 2017) aztertu dira. Testuen ezaugarri kuantitatiboak kalkulatu eta 4. taulan bilduta daude:

4. Taula

Corpuseko testuen ezaugarri kuantitatiboen batezbestekoak eta desbideratze estandarrak. Iturria: autoreek sortua.

	Media	SD
Hizki kopurua	683,44	251,13
Hitz/token kopurua	93,92	33,03
Lema motak	64,72	19,53
Esaldi kopurua	5,53	2,01
Hitz/esaldi batezbestekoa	16,92	3,31

Aztertutako *abstract* bakoitzeko hizkien batezbestekoa 683,44 da, baina desbideratze estandarra 251,13 izateak adierazten du batezbesteko horretatik aldentzen diren testuak ere badaudela, beraz testu batzuetatik besteetara alde handia dago. Proporzio hori mantendu egiten da hitz kopuruari dagokionez ere: batez beste 93,92 hitzez (SD = 33,03) osatu da *abstract* bakoitza. Nazioarte mailan ezaugarri hori aztertzeko ikerketetan (Kaplan *et al.*, 1994) ikusi da *abstract*ak 100-250 hitzez osatuta egon ohi direla eta APA-k (2020) ere laburpenen luzerak 250 hitz ingurukoa izan behar duela esaten du. Gure ikerketan ikusi ditugun emaitzak azken datu horien gutxiengoak baino baxuagoak dira, nahiz eta desbideratzeak handiak izan. Laburpen bakoitzeko hiztegiaren aniztasunari begira jarrita, ikusten dugu hitzen kopurua (93,92) baino baxuagoa dela lema moten kopurua (64,72).

Azkenik, perpausen luzerari begiratuta, guk aztertutako laburpenetan perpaus bakoitzeko hitz kopurua batez beste 16,92 hitzekoa da (SD = 3,31). MacDonald-ek (1990) ingelesezko idazketa akademikoa aztertuta ikusi zuen perpaus bakoitza 23,26 hitzez osatzen zela batez beste. Horrekin alderatuta, guk ateratako emaitzak baxuagoak dira.

Hala ere, MacDonaldeen datuak ingelesari dagozkio eta euskaraz gertatzen dena zer den aztertzeke dago.

Beraz, aztertutako laburpenen datu kuantitatiboak ikusita, batetik, ikusitako zifra guztietan batezbestekoen desbideratzeak altuak dira eta horrek adierazten du laburpen batzuetatik besteetara alde handiak daudela, alegia, ezaugarri horiek ez daudela bateratuta. Bestetik, orain arte horrelako azterketak euskararekin linguistikoki zerikusirik ez daukaten hizkuntzetan egin izan dira eta, beraz, alderaketak egitean zifrek ez dute parean jotzen.

4.2. RQ2: Zer egitura daukate abstract horiek osatzen dituzten mugimendu erretorikoek?

Metodologiaren atalean azaldu bezala, azterketa hau egiteko Hylanden (2000) eredia hartu dugu oinarri. Hortik abiatuta, lehenik eta behin, ikerketa hau egiteko aztertu dugun corpuseko *abstractak* zein mugimenduz osatuta dauden eta Hylandek proposatzen duen ereduarekiko zein desberdintasun aurkitu ditugun azalduko dugu.

Guk aztertu dugun corpusean badaude Hylandek proposatutako bost mugimenduak, baina bost mugimendu horiek guztiak dauzkaten laburpenak % 11,1 dira ($n = 4$). Jarraian ikus dezakegu bost mugimendu horiez osatuta dagoen laburpen baten adibidea:

(I) Ura bizitzarako ezinbesteko baliagaia da. Ingurumenaren ezagutzaren arloan, uraren zikloa Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako (DBH) curriculumeko ardatz nagusietako bat bada ere, ikasleek zailtasunak dituzte ziklo hau ulertzeko. Zientzia arloko ikerlariak ikasleek zientzia munduko gaiak ulertuta barneratzeko dituzten zailtasunak ikusi eta akats kontzeptualen inguruko informazioa jasotzeko, ohikoa da irudien azterketa. (P) Ikerketa honetan, DBHko etorkizuneko irakasleek eta DBHko 1. eta 3. mailako ikasleek uraren zikloaren eta hiriko uraren zikloaren inguruan dituzten ideiak identifikatu eta konparatu dira, (M) horretarako irudien azterketa baliatuz. (Pr) Emaitzek erakutsi dute ikasle askok ez dutela ondo ulertzen uraren zikloa eta are gutxiago hiriko uraren zikloa. Dena den, ikasleen ulermen-maila handitu egiten da adinarekin. (C) Premiazkoa da eraginkorrak diren irakaskuntza-tresnak garatzea, uraren zikloa arro hidrografikoan eta hirian bertan integratzeko sentsibilizazio estrategiak barneratzen dituztenak, ikasleek ingurumenaren eta uraren ustiaketa jasangarriaren aldeko jarrera gara dezaten. [17.6]

Corpuseko laburpenak aztertzean Hylanden eredutik aldentzen diren zenbait kasu aurkitu ditugu. Batetik, bost mugimendu horiez gain beste mugimendu bat identifikatu

dugu laburpen bat baino gehiagotan: “Antolaketa” (A) izendatu duguna. Mugimendu horretan laburpenak aurkezten duen lanaren egiturari buruzko informazioa ematen da, baina ez da edukietan sakontzen. Corpuseko testuen arteko % 11,1en agertzen da “Antolaketa” mugimendua (n = 4), eta kasu horietan guztietan Hylandek proposatzen dituen mugimenduetako bat edo batzuen ondoren agertzen da (7.1, 10.2, 13.1 eta 15.2 testuetan). Hona hemen hori gertatzen den kasu baten adibidea:

(I) Lan honen bidez, Haur Literaturaren barnean ipuinek izan dezaketen erabilera terapeutikoan sakonduko da. Ipuinaren ezaugarriak direla eta, nahastuta sentitzen den pertsonari laguntzen dio, hau da, duen gatazka islatuko du bere garapenerako egokia den kontakizunaren bitartez, ondorioz, honen sorreraren zergatia bilatzen eta aurkitzen lagunduko dio. (P) Ikerketa honek ehun liburu sendagarrien aukeraketa sortzea izango du helburu. (A) Horretarako, hurrengo orrialdetan, Haur Literaturaren kontzeptua argituko da bere jatorri eta funtzioei erreferentzia eginez. Ondoren, ipuinen psikoanalisiari eta psikodrama sinbolikoan zentratuko dugu gure lana. Lanari bukaera emateko, burututako ipuinen aukeraketa ahalik eta egokiena izateko, zenbait irizpide zehaztu eta jarraituko dira. Jasotako emaitza eta ondorioak aldagai horietan oinarrituta egongo dira. [15.2]

Bestetik, laburpen batzuetan Hylandek proposatutako mugimenduak agertzen dira, baina ez mugimendu guztiak eta, gainera, zenbait mugimendu errepikatuta agertzen dira. Guztira corpuseko laburpenen arteko % 8,3n (n = 3) identifikatu dugu fenomeno hori. Esate baterako, esku-hartze lan baten laburpen honetan:

(P) Itsasoaren gainean, etorkizuneko DBHko irakasleek eta DBHko 4. mailako ikasleek zer dakiten eta kontzeptuen aldetik zein zailtasun duten aztertu dugu, (M) marrazkien bidez eta galdetegi baten bitartez. (Pr) Ikusi dugu ikertutako taldeek gutxi dakitela itsasoaz. (P) Bestalde, DBHko ikasleek ozeanoari buruz gehiago ikasteko eta kontzeptuetan dituzten akatsak argitzeko, (M) sekuentzia didaktiko bat diseinatu eta inplementatu dugu. Horrela, Getxo Aquariuma bisitatu zuten eta, IKTez baliatuz, itsas-ekosistemei buruzko deskribapen-lan bat egin zuten bakarka. (Pr) Lan horien ebaluazioak erakutsi duenez, motibatzea helburu zuen jarduera hori eraginkorra izan da itsasoari buruz gehiago jakin dezaten, baita kontzeptuetan dituzten akatsen gainean gogoeta egiteko ere. [17.2]

Horiez gain, kasu gehienetan Hylandek proposatutako mugimenduen artetik batzuk bakarrik agertzen dira guk aztertutako corpuseko laburpenetan, baina nabarmentzekoa da laburpenen arteko % 11,1ean (n = 4) testua “Sarrera” atalaz bakarrik dagoela osatuta. Esate baterako, kasu honetan:

(I) Gaur egun era birtualean ikasteko bide ezberdinak daude, hala nola e-Learning, b-Learning edota m-Learning (mugikortasunean). m-Learningaren kasuan pertsona batek gailu mugikorrek medio edozein lekutan eta momentutan ikasi dezake. Eredu horrek oinarri pedagogiko aberatsa du eta pentsamolde eta teoria desberdinen ekarpenak jasotzen ditu. Mugikortasunean ikasten duten pertsonak bere ekosistema

pedagogiko propioa sortzen eta diseinatzen dute (PLE), bere ikasketa beharrei erantzuten dieten baliabideak aukeratzen dituztelako. m-Learnigari esker hezkuntza espazio berriak sortu eta zabaldu dira, smathphone, tableta edo beste gailuen bitartez ezagutza non-nahira eramanez. Hala ere, erabilpen teknologikoa ez da nahikoa m-Learning eran ikasteko. Testuinguru birtualean eta mugikortasunean ikasteko oinarritzko gaitasun pertsonalak eta instrumentalak izatea garrantzitsua da. [17.3]

Esandakoak esanda, aztertutako testuen artean mugimendu bakarra edukitzetik hasi eta bost mugimendu izateraino iristen diren testuak aurkitu ditugu. 5. taulan ikus daiteke mugimendu kopuru bakoitzeko zenbat testu dauden:

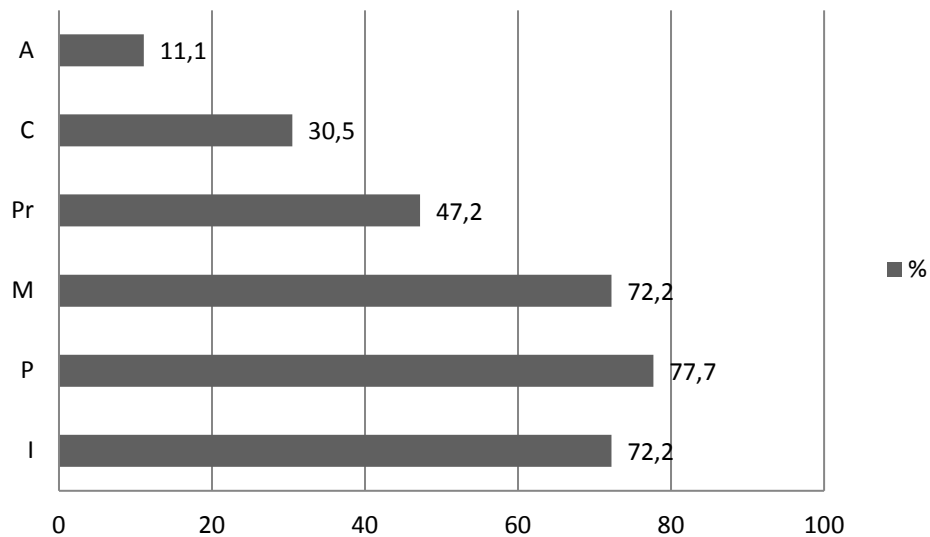
5. Taula

Testuen baitan dauden mugimendu kopuruak eta horietako bakoitzari corpuseko (N=36) zenbat testu egokitzen zaizkion (n eta %). Iturria: autoreek sortua.

Mugimendu kopurua	n	%
1	4	11,1
2	8	22,2
3	9	25
4	11	30,5
5	4	11,1

5. taulan ikus dezakegunez, kopururik altuena lau mugimenduz osatutako laburpenena da (% 30,5), ondoren hiru mugimenduz osatutakoak daude (% 25) eta horien atzetik bi mugimenduz osatutakoak (% 22,2). Bai mugimendu bakarrez osatutako laburpenak eta bai bost mugimenduz osatutakoak dira urrienak (% 11,1).

Horrekin batera, mugimendu bakoitzak zer presentzia daukan aztertu dugu eta emaitzak 1. irudian daude ikusgai:

1. *Irudia*. Mugimendu bakoitzaren agerpena corpuseko testuetan (N=36) (%). Iturria: autoreek sortua.

1. irudian aurkeztutako datuen argitara, aztertutako laburpen gehienetan agertzen den mugimendua P (Helburua) da, laburpenen arteko % 77,7an agertzen baita (n = 28). Ondoren I (Sarrera) eta M (Metodoa) mugimenduak daude, laburpenen arteko % 72,2an agertzen direlarik (n = 26). Pr (Emaitzak) mugimendua ia laburpenen erdietan agertzen da (n = 17) eta C (Ondorioak) mugimendua laburpenen arteko ia herenean (n = 11). Gutxien agertzen dena Hylandek proposatu ez baina guk identifikatu dugun A (Antolaketa) mugimendua da (n = 4).

Kontuan hartu behar da, lerro batzuk lehenago esandakoa gogoratu, mugimendu horien arteko hiru (I, P eta M) birritan agertzen direla hiru laburpenetan, baina 1. irudian agertzen diren ehunekoak kalkulatzeko ez ditugu errepikapen horiek kontabilizatu, mugimenduak zenbat laburpenetan agertu diren kontatu baitugu.

Orain arte mugimenduak izan ditugu iker-unitate, baina orain mugimendu horien fluxuari begira jarriko gara. Hylanden eredian mugimenduen joskera zehatz bat proposatzen da: I-P-M-Pr-C. Lehen esan dugun moduan, gure corpuseko lau laburpenetan (% 11,1) aurkitu ditugu Hylandek proposatutako bost mugimenduak, eta kasu horietan guztietan Hylandek proposatutako hurrenkerari jarraitzen diote mugimendu horiek. Baina 6. taulan ikus daitekeen moduan, Hylandek proposatzen duen egiturarik jarraitzen ez duten laburpenak dira ugarienak gure corpusean:

6. Taula

Corpuseko testuetan (N=36) identifikatutako mugimendu-egiturak (n eta %). Iturria: autoreek sortua.

	Egiturak	n	%
1	I-P-M-Pr	5	13,8
2	I	4	11,1
3	I-P-M-Pr-C	4	
4	P-M-Pr-C	3	8,3
5	I-P	2	5,5
6	I-P-M	2	
7	I-P-M-C	2	
8	P-M-Pr	2	2,7
9	P-M	1	
10	I-A	1	
11	I-P-A	1	
12	I-M-A	1	
13	I-M-Pr	1	
14	I-M-Pr-C	1	
15	I-P-I-P	1	
16	P-M-P	1	
17	P-M-Pr-P-M-Pr	1	
18	P-I-M	1	
19	P-A	1	
20	P-M-C	1	

6. taulari begiratu eta begi-kolpe batean nabarmentzen den ezaugarrietako bat patroien aniztasuna da. Azterlan honetako corpuseko laburpenetan 20 patroik identifikatu ditugu eta horien arteko gehienak behin bakarrik aurkitu ditugu. Gehien errepikatu den patroia I-P-M-Pr izan da, laburpenen arteko % 13,8an heldu baitiote egitura horri. Laburpenen arteko % 11,1ean lehen aipatutako I-P-M-Pr-C egitura erabili dute (Hylandek proposatzen duena) eta beste horrenbestetan I mugimenduaz bakarrik osatu dira testuak. Horien atzetik gehien errepikatu den egitura P-M-Pr-C izan da (% 8,3). Gainontzeko patroiak asko jota bi laburpenetan aurkitu ditugu, gehienak bakarrean.

Askotariko egitura edo patroiak ikusi baditugu ere, nabarmentzekoa da aztertutako laburpenen arteko 36tik 25ean (% 69,4) laburpenak I (Sarrera) mugimenduarekin hasten

direla, eta gainontzeko 11 laburpenak (% 30,5) P (Helburua) mugimenduarekin hasten direla.

4.3. RQ3: Ikastorratza aldizkarian argitaratutako abstractek bilakaerarik izan al dute aldizkaria sortu zenetik 2020. urteko udaberrira arte?

Hirugarren ikerketa-galderari erantzuna emateko aurreko bi galderetarako egindako azterketak modu diakronikoan gauzatu dira. Ezaugarri kuantitatiboak aztertzeko urte bakoitzeko datuak kalkulatu eta 7. taulan aurkeztu dira:

7. taula

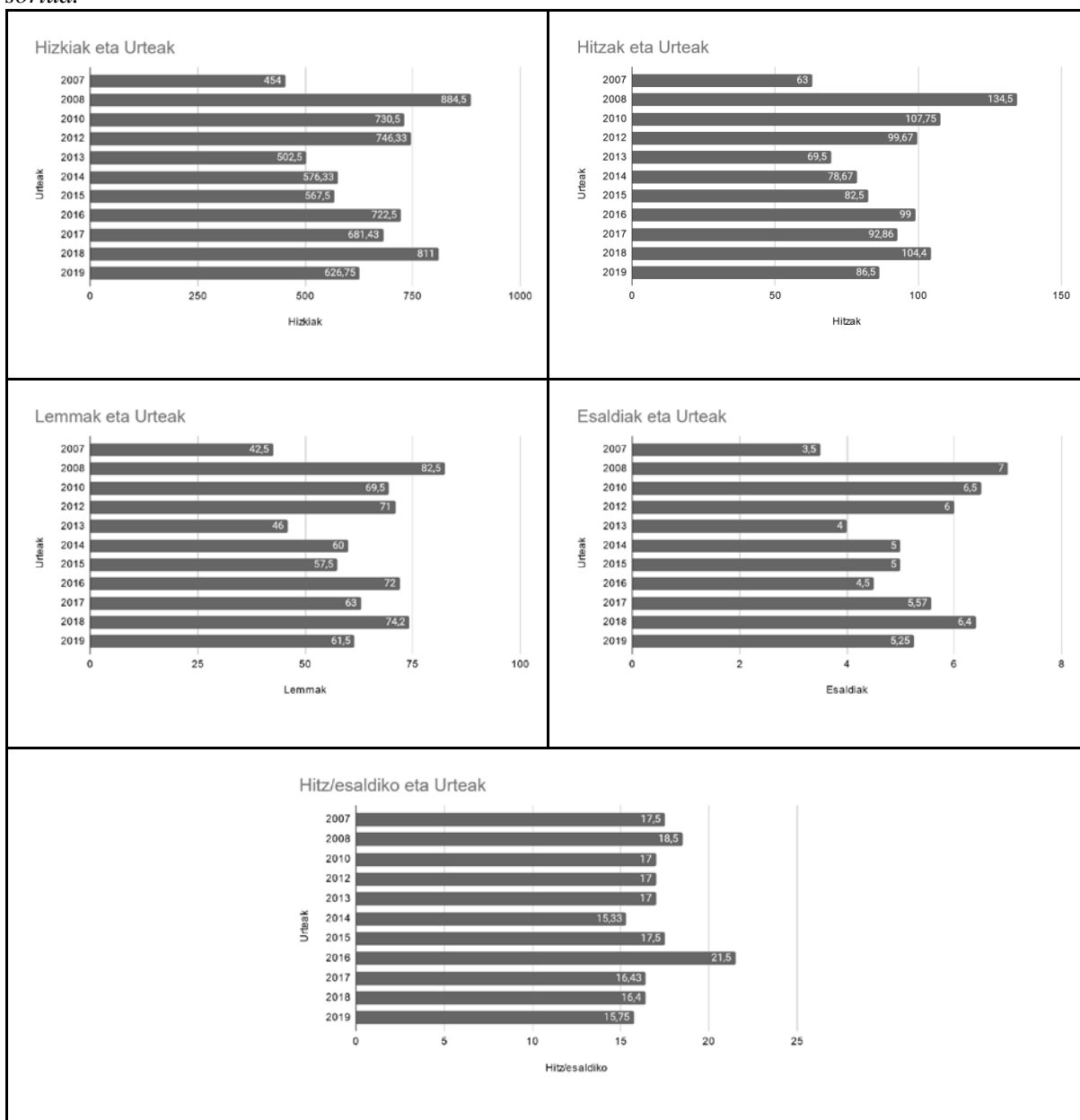
Corpuseko testuen ezaugarri kuantitatiboen batezbestekoak eta desbideratze estandarrak urtez urte. Iturria: autoreek sortua.

		Hizkiak	Hitzak	Lemak	Esaldiak	Hitz/esaldiko
2007	M	454	63	42,50	3,50	17,50
	SD	135,76	21,21	9,19	,70	2,12
2008	M	884,50	134,50	82,50	7	18,50
	SD	350,01	64,34	37,47	0	9,19
2010	M	730,50	107,75	69,50	6,50	17
	SD	265,41	33,91	13,50	3,11	3,36
2012	M	746,33	99,67	71	6	17
	SD	134,02	8,50	11,53	0	2
2013	M	502,50	69,50	46	4	17
	SD	135,05	19,09	8,48	1,41	1,41
2014	M	576,33	78,67	60	5	15,33
	SD	101,73	15,69	9,53	0	3,05
2015	M	567,50	82,50	57,5	5	17,5
	SD	217,08	27,57	17,67	2,82	4,95
2016	M	722,50	99	72	4,50	21,5
	SD	,70	12,72	2,82	,70	,70
2017	M	681,43	92,86	63	5,57	16,43
	SD	148,16	19,38	10,03	1,13	3,50
2018	M	811	104,4	74,20	6,40	16,40
	SD	514,49	61,80	38,81	3,91	3,84
2019	M	626,75	86,50	61,50	5,25	15,75
	SD	176,58	23,38	13,22	,95	1,89

Aztertutako elementu bakoitzaren urtez urteko datuei begiratuta ez dugu joera argirik antzeman. Hori modu grafikoan argiago ikusten denez, 7. taulako batezbestekoen zifrak grafikoetan islatu ditugu 8. taulan.

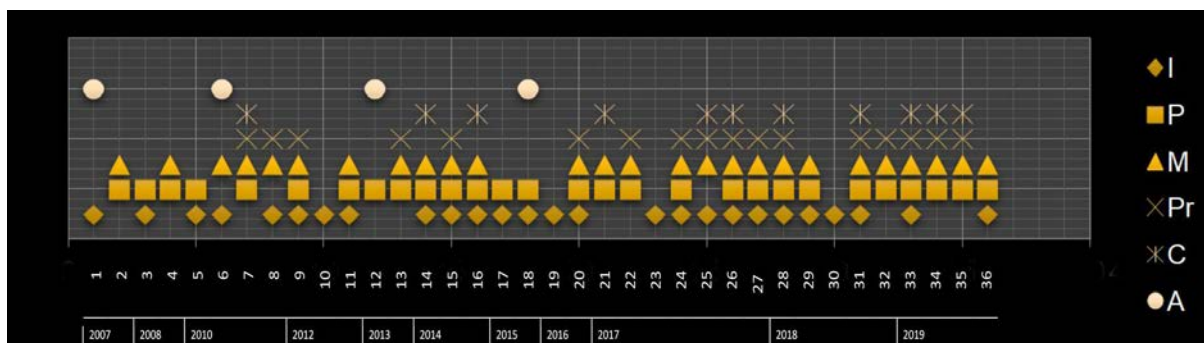
8. Taula

Corpuseko testuen ezaugarri kuantitatiboen urtez urteko bilakaera-grafikoak. Iturria: autoreek sortua.

Esan bezala, zenbait urtetan gorabehera nabarmenagoak igartzen badira ere, ibilbide osoari begiratzen badiogu ez da joera garbirik ikusten. Gainera, urte bakoitza gainontzeko urteekin alderatu dugu ANOVA balioak kalkulatu eta horren ondorengo post-hoc probak eginda, eta alderaketa horien arteko bat ere ez da esanguratsua. Edonola ere, urte bakoitzean argitaratutako *abstract* kopurua oso baxua da halako kalkuluen balio orokorra onartzeko.

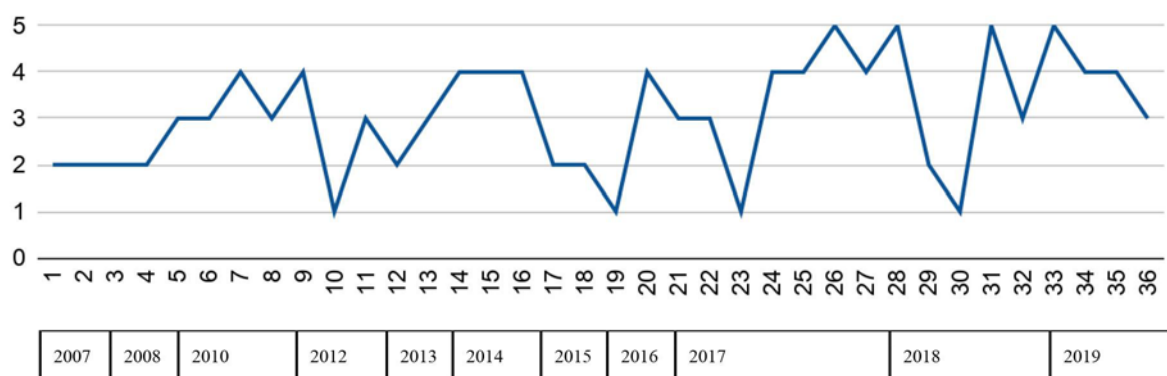
Ezaugarri kualitatiboek dagokienez, lehenik eta behin, aldizkariaren sorreratik hona euskaraz argitaratu diren lanen euskarazko laburpenekin osatu dugun corpusean mugimendu bakoitza agertzen al den aztertu dugu eta 2. irudian islatu dugu.

2. Irudia. Mugimendu bakoitzaren agerpena corpuseko laburpen bakoitzean. Iturria: autoreek sortua.

2. irudiari begiratuta ez dugu joera argirik antzeman, baina badirudi corpuseko 20. testetik aurrera (2016. urtetik aurrera) Pr (Emaitzak) eta C (Ondorioak) mugimenduak laburpen gehiagotan agertzen hasi direla. Eta Hylanden proposamenean agertu ez arren guk identifikatutako A (Antolaketa) mugimendua corpuseko 12. testura arte (2013. urtea) bakarrik agertu izan da.

Aztertu dugun beste alderdietako bat da corpuseko testu bakoitza zenbat mugimenduz osatuta dagoen. Testu bakoitzeko mugimendu kopurua modu diakronikoan islatu dugu 3. irudian.

3. Irudia. Mugimendu kopurua abstract bakoitzean. Iturria: autoreek sortua.

3. irudiari erreparatuta, nabarmentzekoak iruditu zaizkigun bi datu ikusi ditugu. Batetik, mugimendu bakarrarekin osatutako 4 laburpen daude (guztietan I mugimendua da hori) eta aztertutako urte-tarte osoan sakabanatuta agertzen dira laurak (2012, 2016,

2017 eta 2018). Bestetik, bost mugimenduz osatutako lau testuak (guztietan Hylandek proposatutako I-P-M-Pr-C mugimendu-emaria) 2017. urtetik aurrera argitaratutakoak dira. Mugimenduen patroiei dagokionez, aurreko ikerketa-galderan azaldu dugun moduan, egitura horien aniztasuna da nagusi eta ez dugu denboran zeharreko joerarik edo bilakaerarik ikusi.

5. Azken hitzak

Lan honetan zehar behin baino gehiagotan azaldu moduan, ikerketa honen helburua jatorriz euskaraz idatzitako *abstracten* azterketa diskurtsiboa egitea izan da. Euskarazko idazketa akademikoak dauzkan ezaugarriak oraindik ez dira ondo ezagutzen (Bereziartua eta Boillos, 2020) eta bide horretan egin nahi du ekarpena esku-artean daukagun lanak. Orri hauetan aurkeztu duguna azterketa zabalago baten zatia da. Ikerlerro zabal horren baitan esparru zehatzagoak ikertzen ari gara: (1) gai hau aztertzen hasteko, lehenik eta behin euskaraz (ere) ekoizten duten aldizkari zientifikoetan euskarak zer presentzia daukan aztertu dugu (Boillos eta Bereziartua, 2020); (2) irakurri berri dugun lanean euskaraz idatzitako laburpenen azterketa diskurtsiboa egin dugu; eta (3) hurrengo erronka euskarazko laburpenak dimentsio linguistikotik aztertzea da. Modu horretara bi helburu bilatzen ditugu: batetik, euskaraz egiten den idazketa akademikoak dauzkan ezaugarriak ezagutzea eta, bestetik, aurrera begira egin beharreko bidea egiten dugunaren kontzientzia izanda egitea.

Azterlanean azaleratu diren emaitzei begira jarrita, gehien nabarmentzen den ezaugarria heterogeneotasuna da. Azterketa kuantitatiboak erakutsi digu testuen artean homogeneotasunik ez dagoela, ez aztertutako testuen artean eta ez lortutako emaitzak beste hizkuntzetan egin diren azterketekin alderatuta. Azterketa kualitatiboak ere norantza bereko emaitzak ekarri ditu: mugimenduen kopuruari dagokionez, aniztasuna ikusi dugu, Hylandek (2000) proposatutako ereduarekin ez dute bat egiten gure ikerketako emaitzek; mugimendu bakoitzaren agerpenari dagokionez, gehiena I eta P mugimenduak erabili dira eta horiek ere ez dute bat egiten Quintanillak (2016) bere ikerketan ikusitako P, Pr eta M mugimenduekin; eta mugimenduen joskerari dagokionez, gure corpuseko testuetan 20 egitura identifikatu ditugu. Aniztasuna nagusi.

Ikastorratza aldizkarian jatorriz euskaraz argitaratutako lanen euskarazko laburpenek izan duten bilakaerari erreparatuta ere ez dugu joera argirik ikusi. Izatekotan,

2016 eta 2017. urteetatik aurrera joera bilaka daitezkeen zantzuak ikusi ditugu: 2016. urtetik aurrera Pr, M eta C mugimenduak laburpen gehiagotan ageri dira; eta Hylandek (2000) proposatutako bost mugimenduez osatutako laburpen guztiak 2017. urtetik aurrera argitaratutakoak dira. Horrek, agian, lotura izan dezake aldizkaria indexatutako datu-baseetan sartzearekin.

Ikerketa honetan azaleratutako emaitzen esanahiaren bila hasita, ikusi dugun egoerari zentzua ematen lagun diezaioketen zenbait ideia ekarri nahi ditugu hona. Ikusi dugunez, aztertu dugun corpusean heterogeneotasuna da ezaugarri nabarmenena: euskaraz egiten den idazketa akademikoan *abstract* generoa finkatu gabe dagoela esan genezake. Bereziki ingelesez gauzatzen den idazketa akademikoan genero hau garatzeko kanon zehatzak daude, egitura horiek egonkortuta daude eta komunitate zientifikoaren aintzatespena daukate. Euskararen kasuan, oraingoz, ez da horrelakorik sumatzen.

Gai honen gainean egin diren beste ikerketa batzuei begiratuta, gure ikerketak erakutsi dituen emaitzak ez datoz bat. Hor kontuan hartu behar da, neurri batean, desberdintasun horiek hizkuntza beraren ezaugarri linguistikoetatik eratorritakoak izan daitezkeela. Esaterako, lema moten kopurua edo esaldien luzera beste hizkuntzekin alderatutakoan agertzen diren desberdintasunen arrazoiak egon liteke hizkuntza beraren egitura edo konposaketa linguistikoan. Gogora ekarri behar dugu euskarak bere egitura linguistiko propioak dauzkala eta hori kontuan hartu behar da erdarekin egiten diren alderaketetan.

Baina laburpenen egiturari dagokienez dauden desberdintasunek edo hutsuneek bestelako arrazoiak izan ditzakete atzean; esaterako, (1) euskal komunitate zientifikoak ez duela erreferenterik izan idazketa akademikoa eta horren baitako genero diskurtsiboak idazteko moduari begira, (2) euskaraz egiten den idazketa akademikoak urte luzeko tradizioz ez edukitzearen ondorio izan liteke oraindik genero diskurtsiboen egiturak egonkortu gabe egotea edota (3) euskaraz argitaratzen duten aldizkari zientifikoetan ez da eman ohi laburpenek izan beharreko egitura edo ezaugarri buruzko jarraibide zehatzik. Horren guztiaren aurrean ikusi egin beharko da gai honi dagokionez euskal komunitate zientifikoa norantza joaten den. Lehenik eta behin, gertatzen denaz jabetu eta, ondoren, baloratu egin beharko da kanonak zehazteak komunitate zientifiko honi onurarik ekartzen al dion eta horren aurrean zer egin nahi duen.

Ikusitakoak ikusita, azterlan honek zenbait inplikazio izan ditzakeela iruditzen zaigu, bai ikerketaren ikuspuntutik begiratuta eta bai hezkuntzaren ikuspuntutik begiratuta. Ikerkuntza-eremuari dagokionez, azterlan honen emaitzek agerian uzten dute genero diskurtsibo honetako testuen berrikuspen sistematikoak egin behar direla. Eta ez bakarrik alderdi diskurtsiboei begira; alderdi linguistikoan gertatzen dena aztertzea ere komenigarria litzateke. Interesgarria da testu horien ezaugarriak zein diren jakitea, bai erabiltzen diren mugimenduak zein diren ezagutzea eta bai mugimendu horietan zer hizkuntza eta nola erabiltzen den jakitea ere. Hala, komunitate zientifikoak erreferenteak izango ditu testu berriak eraikitzeke orduan. Hori bereziki garrantzitsua da kontuan hartzen badugu egileek *abstract* delakoen idazkera menperatu behar dutela beren jakintza-arloan, komunitate diskurtsiboan lekua egin ahal izateko (Pho, 2008; Quintanilla, 2016).

Hezkuntzaren esparruan kokatuta, idazketa akademikoaren arazoetako bat da ikasleek ez dituztela ezagutzen gisa honetako testuak idazteko konbentzioak eta arauak (Sánchez, 2012). Horrenbestez, ezinbestekoa izango da ikasleen idazketa akademikoa hobetzeko esku-hartze didaktikoak garatzea ahalbidetuko duten azterlanak egitea. Euskarazko idazketa akademikoaren irakaspena bere lekua egiten ari da eremu akademikoan baina horretarako dauden baliabideak urriak direla esan genezake, bai irakasle on prestakuntzari dagokionez eta bai erabiltzeko materialei dagokionez. Honelako azterlanek horretan lagun dezakete.

Etorkizunari begira, interesgarria izango litzateke gai eta hizkuntza bera jorratzen duten ikerketa berriak egitea, honetan lortutako emaitzak kontrastatu ahal izateko eta lanaren fidagarritasuna areagotzeko. Ikerketaren metodologia lagin berrietan aplikatzekotan, sortutako mugimendu erretoriko berriaren (antolaketa “A”) presentzia beste aldizkari batzuetako laburpenetan ere ematen den ikusteko aukera legoke. Gainera, horrela, denboran zehar aurkitu diren joerak, beste lagin batzuetan ere ematen diren ikus liteke.

Bibliografia

- Al-Khasawneh, F.M. (2017). A genre analysis of research article abstracts written by native and non-native speakers of English. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 4 (1), 1-13.
- Alotaibi, H. (2015). Metadiscourse in Arabic and English research article abstracts. *World Journal of English Language*, 5(2). 1-8. <https://doi.org/10.5430/wjel.v5n2p1>
- Al-Shujairi, Y. B.J., Ya'u, M. S. eta Buba, J.A. (2016). Role of moves, tenses, and metadiscourse in the abstract of an acceptable research article. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(2). 379-386. <https://doi.org/10.5901/mjss.2016.v7n2s1p379>
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/000016S-000>
- Apalategi, J. (2017). Giza eta Gizarte Zientziak eta Pedagogia euskaraz. *Uztaro*, 100+, 21-26. <https://bit.ly/39g0Dgy>
- Bakhtin, M. (1982). El problema de los géneros discursivos. *Estética de la creación verbal* (248-293 or.). Siglo veintiuno.
- Bereziartua, G. eta Boillos, M.M. (2020). Euskarazko alfabetatze akademikoa helburu: irakaskuntza sistematizatze urratsak. *El Guiniguada*, 29, 148-163. <https://doi.org/10.20420/ElGuiniguada.2020.345>
- Bhatia, V. (1993). *Analyzing Genre. Language Use in Professional Settings*. Harlow: Longman.
- Boillos, M.M. eta Bereziartua, G. (2020). Euskara Eremu Zientifikoan: Giza eta gizarte zientziei buruzko aldizkarietako laburpenen azterketa kuantitatiboa (2010-2019). *Fontes Linguae Vasconum: Studia et documenta*, 52 (129), 141-178. <https://doi.org/10.35462/FLV129.5>
- Breeze, R. (2009). Issues of persuasion in academic law abstracts. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 22, 11-26. <https://doi.org/10.14198/raei.2009.22.02>
- Curry, M. J. eta Lillis, T. M. (2004). Multilingual scholars and the imperative to publish in English: Negotiating interests demands rewards. *TESOL Quarterly*, 38, 664-688. <https://doi.org/10.2307/3588284>
- Darabad, A. M. (2016). Move analysis of research article abstracts: A cross-disciplinary study. *International Journal of Linguistics*, 8(2). 125-140. <https://doi.org/10.5296/ijl.v8i2.9379>

- Dos Santos, M. (1996). The Textual Organization of Research Paper Abstracts in Applied Linguistics. *Text & Talk*, 16(4), 481-499. <https://doi.org/10.1515/text.1.1996.16.4.481>
- El-Dakhs, D.A.S. (2018). Comparative genre analysis of research article abstracts in more and less prestigious journals: linguistics journals in focus. *Research in Language*, 16 (1), 47-63. <https://doi.org/10.2478/rela-2018-0002>.
- Friginal, E. eta Mustafa, S.S. (2017). A comparison of US-based and Iraqi English research article abstracts using corpora. *Journal of English for Academic Purposes*, 25, 45-57. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2016.11.004>
- Hyland, K. (2000). *Disciplinary Discourse: Social Interactions in Academic Writing*. Longman.
- Hyland, K. (2002). *Teaching and Researching Writing*. Pearson Education.
- Kaplan, R.B., Cantor, S., Hagstrom, C., Kamhsi-Stein, L.D., Shiotani, Y. eta Zimmerman, C.B. (1994). On abstract writing. *Text*, 14(3), 401-426. <https://doi.org/10.1515/text.1.1994.14.3.401>
- Laborde, J. (2011). The evaluation of researchers and the future of Latin American scientific journals. In A. M. Cetto eta J. O. Alonso (Ed.), *Calidad e Impacto de la revista Iberoamericana* (pp. 59-79). Facultad de Ciencias, UNAM. <http://www.latindex.unam.mx/librociri>
- Lores, R. (2004). On RA abstracts: From rhetorical structure to thematic organization. *English for Specific Purposes*, 23, 280-302. <https://doi.org/10.1016/j.esp.2003.06.001>
- MacDonald, S.P. (1990). The literary argument and its discursive conventions. In W. Nash (Ed.), *The Writing Scholar. Studies in academic discourse* (31-62 or.). Sage Publications.
- Marefat, H., eta Mohammadzadeh, S. (2013). Genre analysis of literature research article abstracts: A cross-linguistic, cross-cultural study. *Applied Research on English Language*, 2(2), 37-50. <https://doi.org/10.22108/are.2013.15469>
- Martin-Martin, P. (2003). A genre analysis of English and Spanish research paper abstracts in experimental social sciences. *English for Specific Purpose*, 22(1), 25- 43. [https://doi.org/10.1016/S0889-4906\(01\)00033-3](https://doi.org/10.1016/S0889-4906(01)00033-3)
- Melander, B., Swales, J. M. eta Fredrickson, K. M. (1997). Journal abstracts from three academic fields in the United States and Sweden: national or disciplinary proclivities? In A. Duszak (Ed.), *Culture and styles of academic discourse* (251–272 or.). Mouton de Gruyter.

- Menezes, C. A. (2013). A comparative study of textual and rhetorical features of abstracts written by expert and novice writers. *A Palavrada* 3, 10-18.
- Oneplee, J. (2008). *Genre analysis of scientific abstracts: A comparative study of Science and Nature journals*. Master's thesis at Mahhidol University, Thailand. <http://mulinet11.li.mahidol.ac.th/thesis/2551/cd420/4936532.pdf>
- Otegi, A., Imaz, O., Díaz de Ilarraza, A., Iruskieta, M. eta Uria, L. (2017). ANALHITZA: a tool to extract linguistic information from large corpora in Humanities research. *Procesamiento del Lenguaje Natural*, 58, 77-84.
- Pho, P.D. (2008). Research article abstracts in applied linguistics and educational technology: A study of linguistic realizations of rhetorical structure and authorial stance. *Discourse Studies*, 10(2), 231-250. <https://doi.org/10.1177/1461445607087010>
- Piqué-Noguera, C. (2012). Writing business research article abstracts: A genre approach. *Ibérica*, 24, 211-232.
- Quintanilla, A. (2016). La organización retórica del resumen o abstract del artículo de investigación en educación. *Estudios Pedagógicos*, 42 (2), 286-298. <https://doi.org/10.4067/S0718-07052016000200016>
- Samraj, B. (2005). An Exploration of a Genre Set: Research Article Abstracts and in Two Disciplines. *English for Specific Purposes*, 24(2), 141-156. <https://doi.org/10.1016/j.esp.2002.10.001>
- San, L.Y. eta Tan, H. (2012). A comparative study of the rhetorical moves in abstracts of published research articles and students' term papers in the field of computer and communication systems engineering. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature* 1(7). 40-50. <https://doi.org/10.7575/ijalel.v.1n.7p.40>
- Sánchez, U. A. (2012). Análisis lingüístico de artículos de investigación en ciencias sociales y humanas. *Lingüística y Literatura*, 33(62), 105-121.
- Swales, J. M. (2004). *Research Genres: Exploration and Applications*. Cambridge University Press.
- Swales, J. eta Feak, C. B. (2009). *Abstracts and the writing of abstracts*. The University of Michigan Press.
- Swales, J., eta Feak, C. (2010). From Text to Task: Putting Research on Abstracts to Work. In M. Ruiz-Garrido, J. Palmer-Silveira eta I. Fortanet-Gómez (eds.), *English for Professional and Academic Purposes*, (167-180 or.). Rodopi.

- Tseng, F. (2011). Analysis of Move Structure and Verb Tense of Research Article Abstracts in Applied Linguistics Journals. *International Journal of English Linguistics*, 1(2), 27-39. <https://doi.org/10.5539/ijel.v1n2p27>
- Weissberg, R. eta Buker, S. (1990). *Writing Up Research. Experimental Research Report Writing for Students of English*. Prentice Hall Regents.
- Zanina, E. (2017). Move structure of research article abstracts on Management: Contrastive study (the case of English and Russian). *Journal of Language and Education*, 3(2). 63-72. <https://doi.org/10.17323/2411-7390-2017-3-2-63-72>